

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА І ДОСВІД ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В. Шаповал, кандидат фізико-математичних наук, доцент,
заступник директора науково-дослідного інституту стандартизації — начальник відділу,
ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», м. Київ

МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ОПЫТ ТЕХНИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В. Шаповал, кандидат физико-математических наук, доцент,
заместитель директора научно-исследовательского института стандартизации — начальник отдела,
ГП «Украинский научно-исследовательский и учебный центр проблем стандартизации, сертификации и качества», г. Киев

INTERNATIONAL PRACTICE AND EXPERIENCE OF THE TECHNICAL REGULATION

V. Shapoval, Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor,
Deputy Director of Research Institute of Standardization — Department Head,
«Ukrainian Research and Training Centre for Standardization, Certification and Quality Problems» State Enterprise, Kyiv

Створення та функціонування відкритого і прозорого ринку товарів та послуг об'єктивно потребує запровадження механізмів регулювання як способів цілеспрямованого впливу на організації та індивідів через систему економічних, правових і адміністративних методів державного втручання в економічні процеси.

До найвпливовіших інструментів регулювання міжнародної торгівлі належать державні митно-тарифні системи. *Митний тариф* — систематизований перелік ставок ввізного мита з товарів, які ввозять на митну територію України. Мита поділяють на фіскальні та протекціоністські. Мета фіскальних мит — забезпечити надходження коштів до бюджету, тому вони є невисокими й охоплюють невелику групу товарів. Протекціоністські мита використо-

У статті розглянуто визначальні принципи, форми та способи державного регулювання, основні тенденції у сфері технічного регулювання на міжнародному рівні, роль стандартизації у досягненні цілей технічного регулювання, розкрито суть і розглянуто способи оцінювання відповідності у контексті вирішення питань, пов'язаних із технічним регулюванням.

вують для захисту національного товаровиробника від іноземних конкурентів.

При всьому своєму значенні тарифне регулювання не є єдиним методом здійснення політики у сфері міжнародної торгівлі. Існують й інші види обмежень, такі як імпорتنі квоти, експортні субсидії, добровільне обмеження експорту, демпінг тощо. Це так звані *нетарифні обмеження* за допомогою адміністративних, фінансових, кредитних та інших заходів. Усього в світі їх нараховують понад 800.

Нетарифні обмеження прийнято класифікувати за такими групами:

- обмеження, пов'язані з державним втручанням у торгівлю (субсидування експорту, державні

закупівлі, торгові операції державних підприємств тощо);

- митні й адміністративні імпорتنі формальності, зокрема методи оцінювання митної вартості товарів, класифікація тарифів тощо;
- специфічні торгові бар'єри (квотування та ліцензування імпорту, установлення максимальних цін);
- імпорتنі збори (імпорتنі депозити, кредитні обмеження тощо);
- стандарти, зокрема з вимогами безпеки та вимогами до пакування і маркування товарів.

За останні роки нетарифні обмеження набули поширення у міжнародній практиці, і на сьогодні саме вони, а не тарифи, створюють головну загрозу наявній світовій торговій системі, що склалася останніми десятиліттями. За оцінками, кількість нетарифних бар'єрів збільшується в чотири рази кожні 15 років, і зараз більше половини обсягу світової торгівлі є об'єктом нетарифних обмежень у тій або іншій формі.

Поширення нетарифних перешкод на шляху розвитку міжнародної торгівлі пояснюється низкою причин. По-перше, більшість нетарифних обмежень не врегульовано міжнародними угодами, отже, їхнє уведення є прерогативою урядів окремих країн, які можуть вільно маніпулювати різними видами нетарифних обмежень торгівлі, що практично неможливо стосовно тарифів, які регулює і контролює Світова організація торгівлі (СОТ). По-друге, нетарифні бар'єри зазвичай не призводять до негайного підвищення ціни товару, а отже, не є безпосереднім додатковим податковим тягарем для споживача. Уведення ж тарифу спричиняє одночасне збільшення ціни товару на суму мита. Тому населення більш спокійно сприймає інформацію щодо уведення нетарифних обмежень, а уряд щодо цього має широкі можливості, які часто використовує.

Нетарифні обмеження суттєво впливають на напрямки й обсяги міжнародних потоків товарів і послуг. При цьому не усі із чинних видів обмежень є протекціоністськими заходами щодо захисту внутрішнього ринку від конкуренції імпортованих товарів. Уведення деяких із них зумовлено турботою про життя та здоров'я населення, прагненням більш повно поінформувати споживача щодо можливих наслідків, пов'язаних із придбанням і використанням товарів і послуг. Саме глобалізація міжнародної торгівлі, велика різноманітність виробів одного і того ж функціонального призначення, але різної якості, жорстка конкуренція товаровиробників спричинили необхідність гарантувати безпечність продукції для споживача.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку, коли спостерігається зменшення тарифів, визначальним

щодо проблем доступу безпечної продукції на ринки збуту стає нетарифне регулювання. Разом із тим саме відмінності у регулювальних вимогах найбільше впливають на результати торгівлі і можуть фактично нівелювати позитивні результати, досягнені у процесі її лібералізації.

Проблему створення і функціонування відкритого і прозорого ринку товарів та послуг схематично відображають кілька важливих обставин, а саме:

- будь-який товар містить набір властивостей (характеристик), комбінація яких впливає на цінність цього товару для споживача і, відповідно, на його готовність адекватно заплатити за придбання товару;
- багато властивостей (характеристик) товару є невідомими споживачу за визначенням, хоча більшість значущих властивостей зазвичай відомі виробнику.

Це зумовлює так звану проблему *асиметричного розподілу інформації*. За певних умов виробник може скористатися перевагою в інформованості щодо властивостей товарів і перерозподілити на свою користь частину блага споживача. У свою чергу споживач, усвідомлюючи вразливість власного положення, або відмовлятиметься від придбання тих чи інших товарів, або пропонуватиме за них нижчу ціну, ніж це потрібно для вироблення та постачання на ринок більш якісної продукції.

Таким чином, зазначені обставини створюють перешкоди для функціонування та розширення ринків товарів, що у свою чергу спричиняє негативний вплив на можливості подальшого економічного розвитку.

Адекватному розумінню суті нетарифних обмежень, зокрема технічного регулювання як одного із способів державного регулювання, може допомогти вивчення міжнародного досвіду та світової практики у сфері нетарифного регулювання.

За основу аналізу взято матеріали Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД), що об'єднує країни Європи, Америки, Азії та Австралії [1—3], та Організації азійсько-тихоокеанського економічного співробітництва (АРЕС) [4, 5].

Відповідно до загальноприйнятої міжнародної термінології *державне регулювання* визначають як форму цілеспрямованого впливу держави через систему економічних, правових й адміністративних методів, використання юридичних інструментів з метою забезпечення або підтримання тих чи інших економічних процесів та для реалізації цілей соціально-економічної політики держави. Іншими словами, *державне регулювання* — це *примушення будь-яких організацій чи індивідів дотримуватися певних обов'язкових вимог під загрозою офіційних санкцій спеціалізованих державних структур та*

органів. Таким чином, OECD [1] і АПЕС [5] під державним регулюванням розуміють множину заходів та інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств, індивідів чи їхніх груп. Воно охоплює закони, формальні та неформальні приписи й допоміжні правила, встановлені як державою, так і недержавними організаціями самоврядування, яким держава делегувала регуляторні повноваження.

Одним із визначальних принципів державного регулювання є оптимізація участі держави в економіці, під якою розуміють комплекс таких завдань: зниження адміністративного навантаження на бізнес, відмову держави від невластивих їй функцій, обмеження втручання держави в економіку лише ситуаціями, коли доведено необхідність такого втручання та неможливість вирішення проблеми іншими методами.

На міжнародному рівні вирізняють три категорії державного регулювання [2]:

- *економічне регулювання*, яке безпосередньо впливає на прийняття ринкових рішень: встановлення цін, конкуренцію, вхід та вихід з ринку, задоволення потреб у тій частині суспільних благ, які ринок виробити не може;

- *адміністративне регулювання* — набір формальних вимог, за допомогою яких держава збирає інформацію та здійснює вплив на прийняття індивідами чи організаціями економічних рішень;

- *соціальне регулювання*, яке спрямоване на захист здоров'я й убезпечення населення, охорону довкілля та забезпечення єдності суспільства.

Інколи використовують дещо інші підходи і класифікують способи (форми) державного регулювання так [4]:

- *економічні інструменти* — вплив на суб'єкти господарювання регулюють, у першу чергу, зміною відносних цін на товари;

- *загальне законодавство* — держава може використовувати підхід до регулювання за формою «пасивної участі» та покладатися на загальне законодавство для забезпечення поведінки суб'єктів господарювання відповідно до встановлених вимог;

- *статус-кво* — підтримування ситуації, яка склалася за певних подій та обставин попереднього розвитку, коли альтернативні варіанти не приводять до поліпшення;

- *закони щодо якості виготовленої продукції* — покладання на виробників/продавців відповідальності за будь-яку шкоду, спричинену їхніми діями, та уведення ефективних стимулів щодо зменшення ризиків заподіяння шкоди (нанесення збитків);

- *інформаційно-освітні програми* — створення для споживачів можливості приймати рішення, які відповідають їхнім перевагам, і здійснювати свій ви-

бір на основі наданої їм об'єктивної та максимально повної інформації щодо характеристик товару;

- *добровільні стандарти* — встановлені зі згоди певного кола учасників бізнесу добровільні стандарти повинні задовольняти усім обов'язковим вимогам до товарів, присутніх на ринку;

- *саморегулювання* — форма регулювання на основі угоди, в межах якої організовано групу (організацію саморегулювання) і яка визначає поведінку її членів щодо дотримання встановлених правил;

- *кодекс діяльності* — документ, який схвалює коло приватних підприємців/виробників і який регламентує правила господарчої діяльності та встановлює вимоги до розкриття інформації стосовно товарів тощо;

- *технічне регулювання* — правове регулювання державою відносин у сфері визначення, встановлення, застосування та виконання обов'язкових технічних вимог до продукції або безпосередньо, або посиланням на стандарт, технічну специфікацію чи кодекс діяльності, та може визначати види продукції, які допускаються/не допускаються на ринок.

В OECD технічне регулювання визначають [3] як *установлення стандартів та контроль за їхнім дотриманням з метою забезпечення технічної сумісності продукції та безпеки громадян й охорони довкілля*. До цього поняття близьким за суттю є наведене вище поняття соціального регулювання, спрямоване на захист здоров'я і безпеки громадян та охорону довкілля.

Технічне регулювання є тим видом економічної політики, який спрямовано передусім на усунення вад ринку, пов'язаних із нерівномірним розподілом інформації між його учасниками. Саме за допомогою технічного регулювання, яке доповнюють, коли необхідно, економічним регулюванням та заходами антімонопольної політики, може бути не тільки усунено недосконалість ринкового механізму, але й створено сприятливі умови для його розширення (створення відсутніх ринків товарів і послуг). Остання обставина є не менш важливою, ніж усунення вад ринку.

Разом із тим у міжнародних нормативно-правових документах чітко визначено розуміння та визнання того, що хоча технічне регулювання і є важливим інструментом захисту інтересів суспільства, воно може і заважати досягненню економічного і суспільного розвитку, створюючи бар'єри в торгівлі та перешкоди на шляху інвестицій та інновацій. Це спричиняє підвищені ціни та низьку якість товарів і послуг, а також дублювання функцій регулювання різними державними органами. Більше того, окремі групи можуть використовувати правила регулювання як засіб обмеження конкуренції (картельні

угоди). Недосконалі та застарілі правила також, зазвичай, сприяють зниженню економічної ефективності.

Система технічного регулювання охоплює результати діяльності у таких сферах, як метрологія, стандартизація, оцінення відповідності та акредитація органів із підтвердження відповідності. Її стан свідчить про технологічний прогрес будь-якої країни та конкурентоспроможність її продукції, а також про репутацію та спроможність органів технічного регулювання.

В умовах глобалізації світової економіки усі складники системи технічного регулювання мають тенденцію до уніфікації й одночасно надають додаткову гнучкість виробникам, які жорстко конкурують між собою.

Зазначимо, що в той час, як метрологія вже давно стала предметом міжнародної уніфікації, лише в другій половині ХХ століття, особливо з 70-х років, коли стандартизацію, оцінення відповідності та акредитацію органів з оцінення відповідності було визнано як технічні бар'єри у торгівлі, розпочався процес їхньої гармонізації та уніфікації. Члени ГАТТ/СОТ (ГАТТ — Генеральна угода про тарифи і торгівлю) об'єднали свої зусилля, щоб запровадити певні підходи для вирішення цієї проблеми [7].

Як результат, у сфері стандартизації і технічного регулювання на міжнародному рівні можна спостерігати такі тенденції:

- перехід від обов'язкового характеру стандартів до їх добровільного застосування;
- добровільні стандарти використовують як *презумпцію відповідності суттєвим вимогам* технічних регламентів (ТР);
 - усі обов'язкові вимоги до продукції, процесів і послуг, які переважно стосуються безпеки, мають бути викладені в ТР;
 - активне поширення міжнародних стандартів і розроблення, коли це можливо, ТР на основі відповідних міжнародних стандартів;
 - відкритість і прозорість розроблення стандартів і ТР відповідно до вимог кодексу [8];
 - розширення стандартизації від встановлення технічних вимог до продукції та послуг до розроблення стандартів на соціально-економічні системи (наприклад, стандарти ISO серій 9000 та 14000 тощо). Порівняння різних форм регулювальних заходів держави дає змогу зробити висновок, що *технічне регулювання відповідає найсуворішій та найжорсткішій формі державного контролю*, і в ідеалі його слід використовувати лише в ситуаціях, коли жодний інший спосіб не може забезпечити виконання обов'язкових вимог (*принцип адекватності застосування — максимізація соціальної вигоди*).

Разом із тим міжнародною практикою рекомендовано враховувати, у першу чергу, такі обмеження щодо технічного регулювання:

- регулювати не будь-які види безпеки, а лише пов'язані з можливістю безпосереднього заподіяння шкоди (збитків) чи втрат або в процесі її виготовлення;
- обмежувати обов'язкові вимоги лише параметрами убезпечення, але не якості, споживчої цінності тощо;
- регулювати лише сферу технічної безпеки, а не безпеки взагалі.

У світовій практиці використовують такі два основні види технічного регулювання:

- *приписувальне регулювання*, яке визначає засоби досягнення заданих характеристик продукції (цей вид використовують, коли *визначеність є важливішою, ніж гнучкість*);
- *технічне регулювання, зорієнтоване на результат*, яке точно визначає бажані характеристики продукції, але дає змогу суб'єктам господарювання самим вибирати спосіб (технологію) досягнення заданих результатів.

Приписувальне технічне регулювання зосереджує свою увагу на засобах досягнення заданих характеристик продукції і як таке може створювати перешкоди на шляху економічного розвитку.

Зазвичай віддають перевагу технічному регулюванню, зорієнтованому на результат, оскільки воно забезпечує гнучкість і відповідність характеристик продукції встановленим обов'язковим вимогам. Основна перевага цього виду регулювання полягає в тому, що воно може бути пристосоване до цілого набору технічних рішень, які дають змогу отримати один і той саме результат, забезпечуючи свободу суб'єктам господарювання у сфері інновацій та використання нових технологій.

Порівняно з іншими способами регулювання технічне регулювання, зорієнтоване на результат, значно менше обмежує торгівлю, і тому його підтримує СОТ.

Нормативні документи (НД), які містять обов'язкові для виконання вимоги, що стосуються сфери технічного регулювання, визначають, за усталеною практикою, поняттям *«технічний регламент»*¹, під яким на міжнародному рівні розуміють розроблені і прийняті державою документи, що встановлюють обов'язкові технічні вимоги до продукції безпосередньо або посиланням на стандарт, технічну специфікацію чи кодекс діяльності.

¹ Українські терміни «регулювання», «регламент» та «регламентація» мають один англійський відповідник «regulation». Конкретний переклад визначають за контекстом оригіналу. У [6] регламент визначено як документ, який містить обов'язкові правові норми та ухвалений органом влади, тобто за суттю в даному випадку термін «regulation» відповідає українському слову «припис». У [5] термін «regulation» використовують у значенні «регулювання», тобто визначають ним певний вид діяльності.

Допомогу кінцевим споживачам у здійсненні поінформованого вибору та гарантуванні безпеки та якості продукції визначає у міжнародній практиці *оцінення відповідності* — безпосереднє або опосередковане встановлення дотримання вимог ТР.

Як Угода про технічні бар'єри у торгівлі ГАТТ/СОТ [7], так і Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів [9] заохочують гармонізацію процедур оцінювання відповідності та взаємного визнання результатів обов'язкового оцінення відповідності.

Найбільш поширеними у світовій практиці способами підтвердження відповідності є такі:

- *інспектування* — підтвердження відповідності кожної окремої одиниці продукції;
- *тестування партії товарів* — перевірка зразка продукції з кожної партії товарів масового виробництва;
- *апробація продукції* (затвердження типу) — перевірка одиничного зразка продукції;
- *лістинг/реєстрація* — продукт на підставі підтверджувальних документів вносять до реєстру апробованих/визнаних товарів;
- *ліцензування* — засвідчення компетентності індивіда чи компанії щодо виконання специфічної діяльності із подальшим контролем для забезпечення збереження їхньої компетентності;
- *сертифікація* — процедура, за допомогою якої визначений за встановленим порядком орган документально засвідчує відповідність продукції, системи управління якістю, навколишнім середовищем і персоналом встановленим законодавством вимогам.

Окрім наведених способів підтвердження відповідності існують ще інші: *приймання, аналізування стану виробництва, державний контроль чи нагляд* тощо.

У світовій практиці в основу вибору способу підтвердження відповідності покладено використання критеріїв оцінення ризику для визначення рівнів збитків та втрат, ймовірності заподіяння шкоди, а також оцінення корисності та специфіки продукції.

Таким чином, *обов'язкова сертифікація у світовій практиці* — один із багатьох способів оцінювання відповідності і, як показує аналіз, доволі жорсткий, так що його застосування потребує вагомих підстав (у розвинених країнах обов'язкова сертифікація охоплює не більше 5 % товарної номенклатури [10]).

Швидкий технологічний розвиток, інтеграція економічних і промислових систем, а також розширення міжнародної торгівлі надали особливого значення потребі в уніфікації процедур і систем оцінення відповідності через розроблення згармонізованих міжнародних стандартів, які є одним із ефективних

засобів поліпшення конкуренції та усунення технічних бар'єрів у торгівлі.

Таким чином, з проведеного аналізу випливає, що технічне регулювання використовує результати лише певного напрямку діяльності у сфері стандартизації, у першу чергу, спрямованого на розроблення стандартів, які, по-перше, встановлюють правила та порядок розроблення відповідних основоположних НД стосовно технічного регулювання, і, по-друге, стандартів, які використовують як доказ презумпції відповідності вимогам ТР (наприклад, у моделі технічного регулювання Європейського Союзу).

Тобто технічне регулювання припускає використання міжнародних стандартів як основи для національних ТР лише у тому випадку, коли вони забезпечують досягнення цілей технічного регулювання. Одночасно міжнародні стандарти мають застосовуватися також як основа для процедур оцінювання відповідності, якщо вони не суперечать цілям регулювання.

Загалом стандартизація — самодостатня діяльність, яка є ключовим фактором підтримування державної соціально-економічної політики, і переваги стандартизації як ефективного інструменту такої політики є загальновідомими. Суб'єктами стандартизації є не лише державні установи й організації, а її об'єкти та аспекти виходять далеко за межі інтересів технічного регулювання [11, 12], і лише частка стандартів задовольняє потреби і використовується у технічному регулюванні. В економічно розвинених країнах вона становить не більше 15—20 % від загального обсягу стандартів, решта 80—85 % є результатом реалізації інших, не менш важливих пріоритетів стандартизації, зокрема, у сфері проектування, вироблення і реалізації продукції та її якості, технологій, технічної (конструктивної, електромагнітної тощо) та інформаційної сумісності, а також взаємозамінності продукції, узгодження та ув'язування показників та характеристик продукції, кодування, класифікації, уніфікації, типізації та агрегування машин та виробів, забезпечення єдності методів контролю й єдності маркування, енергоефективності та енерго- і ресурсоощадності тощо.

Крім того, важливо зазначити, що у світовій практиці відділеним від технічного регулювання видом регулювання господарської діяльності є добровільна стандартизація. Прийняття загальних для ринку стандартів зменшує обмежувальні ефекти, які виникають у торгівлі внаслідок технічного регулювання. Виробники виграють від усунення штучного сегментування на окремі ринки, які відрізняються встановленими на кожному із них стандартами, оскільки за наявності загального стандарту створюється одна версія продукту, прийнятна для усіх ринків. Разом

із тим світова практика показує, що використання переваг застосування добровільних стандартів потребує значної обережності. Стандарти, зокрема добровільні (як національні, так і міжнародні), не завжди розробляють для того, щоб їхні вимоги підтверджували чи ними користувалися, встановлюючи обов'язкові вимоги. Тому добровільні стандарти можуть містити аспекти, що не є суттєвими для впровадження положень регулювальних нормативних актів, які посиляються на ці стандарти. Відповідно вимоги технічного регулювання повинні використовувати лише ті частини стандарту, які є мінімально необхідними для досягнення цілей регулювання. Це узгоджується із загальним принципом стосовно того, що, забезпечуючи максимальне суспільне благополуччя, держава під час досягнення поставленої мети повинна використовувати найменш обмежувальні форми (способи) регулювання, а не акцентувати свою діяльність щодо цього питання лише на технічному регулюванні.

Основою для вирішення щодо найбільш адекватної в конкретній ситуації форми регулювання є аналіз витрат і результатів. Критерій вибору державою регуляторної альтернативи — *соціальні вигоди повинні бути вищими за соціальні витрати*, а для суб'єктів господарювання — *максимальні здобутки за найменших витрат*. Окрім того, в рамках аналізу можливих витрат та результатів (прибутків) значну увагу необхідно приділяти виявленню джерел, чинників та причин різних видів ризиків і подальшому їхньому оціненню [5].

За результатами аналізу діяльності OECD та APEC у сфері державного регулювання можна зробити висновок, що не усі підходи та форми регулювання, прийняті світовою практикою, українське законодавство вважає пріоритетними чи взагалі можливими в Україні. Основну увагу в Україні акцентовано на технічному регулюванні та сертифікації, які є найжорсткішими формами, відповідно, державного регулювання та оцінення відповідності, і їх застосування потребує, звичайно, вагомих підстав. Окрім того, такий реальний стан справ щодо державного регулювання в Україні аж ніяк не може бути виправданям застосуванню поняття «технічне регулювання» для охоплення ним не притаманних йому видів діяльності, що стосується як інших способів (форм) регулювання, так і стандартизації як самодостатнього виду діяльності загалом.

Враховуючи рамковий характер окремих положень чинних в Україні законів і нормативно-правових актів, проведений нами аналіз може бути корисним з точки зору формулювання практичних рекомендацій та розроблення відповідних документів щодо подальшого реформування системи технічного регулювання в Україні та чіткого визначення

його взаємозв'язку зі стандартизацією, метрологією та оціненням відповідності.

ВИСНОВКИ

За результатами систематизації та аналізу матеріалів щодо міжнародної практики та досвіду у сфері технічного регулювання можна зробити такі висновки.

1. За останні роки усе більшого поширення в міжнародній практиці набувають нетарифні обмеження, і саме вони, а не тарифи, створюють основну проблему для наявної світової торгової системи.

2. Державне регулювання — форма цілеспрямованого впливу держави через систему економічних, правових й адміністративних методів, використання юридичних інструментів для реалізації цілей соціально-економічної політики держави.

3. Для забезпечення максимізації суспільного благополуччя держава під час досягнення поставленої мети повинна використовувати найменш обмежувальні форми (способи) регулювання.

4. Основою рішення стосовно найадекватнішої у конкретній ситуації форми регулювання є аналіз витрат та результатів.

5. Вибір способу регулювання здійснюють на основі аналізу цілого набору інструментів-форм регулювання, які є альтернативними технічному регулюванню, але також дають змогу досягти бажаних результатів.

6. Технічне регулювання є однією із найжорсткіших форм державного регулювання.

7. Під час розроблення ТР необхідно забезпечувати можливість використання як приписувального технічного регулювання, так і технічного регулювання, зорієнтованого на результат.

8. Вибір способу підтвердження відповідності базується на використанні критеріїв оцінення ризику для визначення рівня збитків і втрат, ймовірності заподіяння шкоди, а також критеріїв оцінення корисності та специфіки продукції.

9. Сертифікація як спосіб підтвердження відповідності — це не лише не єдиний чи найважливіший спосіб оцінення відповідності, а всього лише один із багатьох способів.

10. Розробляючи схеми обов'язкового підтвердження, необхідно враховувати можливість застосування таких форм підтвердження відповідності, як інспектування, ліцензування, тестування партій товарів, апробація продукції, лістинг/реєстрація тощо.

11. Стандартизація — самодостатня діяльність, суб'єктами якої є не лише державні установи та організації, а її об'єкти та аспекти діяльності виходять далеко за межі інтересів технічного регулювання.

12. Технічне регулювання використовує результати лише певного напрямку діяльності у сфері ▶

стандартизації, у першу чергу, спрямованого на розроблення стандартів, які використовують як доказ презумпції відповідності вимогам ТР.

13. Частка стандартів, які задовольняють потреби технічного регулювання, становить не більше 15—20 % від загального обсягу стандартів, решта 80—85 % є результатом реалізації інших, не менш важливих пріоритетів, спрямованих на досягнення мети стандартизації, визначеної відповідними законами.

14. Не всі реалізовані на міжнародному рівні форми регулювання українське законодавство вважає дієвими в Україні способами регулювання бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. OECD Report on Regulatory Reform Synthesis (Звіт OECD про регуляторну реформу. Синтез). — Париж, 1997.
2. OECD Report on Regulatory Reform, Volume 1: Sectorial Studies (Звіт OECD про регуляторну реформу, Том 1: Секторні дослідження). — Париж, 1997.
3. Relationships between regulation and competition authorities (Сфера регулювання та уповноважені органи). — Париж, 1999
4. Guidelines for the Preparation, Adoption and Review of Technical Regulations (Настанова щодо розроблення, прийняття та перегляду технічних регламентів). — АПЕС, 1998.
5. Information notes on good practice for technical regulation (Інформаційні матеріали щодо усталеної практики технічного регулювання). — АПЕС, 2000.
6. ISO/IEC Guide 2:1996. Standardization and related activities — General vocabulary (ДСТУ 1.1:2001. Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Терміни та визначення основних понять).
7. Угода про технічні бар'єри в торгівлі // Інформаційний бюлетень з міжнародної стандартизації. — 2005. — № 1. — С. 84—97.
8. ISO/IEC Guide 59:1994. Code of good practice for standardization (ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000. Кодекс усталених правил стандартизації).
9. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://wto.inform.org.ua>
10. Проблемы контроля безопасности и качества товаров в Европейском Сообществе и России. — М.: ИИФ СПРОС-КонфоОП, 1999. — 82 с.
11. Закон України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 № 2408 (зі змінами).
12. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 № 3164-IV (зі змінами). ■

ЩОДО ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Указом Президента України № 370/2011 від 06.04.2011 «Питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» постановлено:

- ліквідувати Державну службу технічного регулювання України з покладанням її функцій (окрім функцій з реалізації державної політики щодо питань державного контролю у сфері захисту прав споживачів) на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України та Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України;

- утворити Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів, поклавши на неї функції з реалізації державної політики щодо питань державного контролю у сфері захисту прав споживачів.

За матеріалами офіційного

Інтернет-представництва

Президента України: www.president.gov.ua

АКТУАЛІЗОВАНО ПЕРЕЛІКИ ГАРМОНІЗОВАНИХ СТАНДАРТІВ

ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДИРЕКТИВ «НОВОГО ПІДХОДУ»

У розділі *Technical work* сайту CENELEC розміщено повідомлення щодо публікації оновлених переліків гармонізованих стандартів, застосування яких може сприйматися як доказ відповідності вимогам європейських директив: 2004/108/EC щодо електромагнітної сумісності (EMC); 2006/95/EC щодо безпечності низьковольтного обладнання (LVD). Актуалізовані переліки гармонізованих стандартів до директив опубліковано в офіційному журналі Європейського Союзу.

Переліки доступні на сайті законодавства ЄС за адресою: <http://eur-lex.europa.eu>

Джерело: www.cenelec.org

«ISO ФОКУС+» СТОСОВНО СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У березневому випуску «ISO Фокус+» розглянуто низку останніх розробок у сфері соціальної відповідальності. У випуску опубліковано статтю представників керівництва і зацікавлених груп, що беруть участь у розробленні стандарту ISO 26000, а також інтерв'ю з генеральним директором європейського відділення ООН у Женеві С. О. Орджонікідзе, в якому повідомлено нову інформацію стосовно цілей розвитку ООН і тривалої історії співробітництва з ISO. ■

Джерело: www.iso.org

За матеріалами «Інформаційного дайджесту новин міжнародних та регіональних організацій зі стандартизації та суміжних галузей діяльності», березень 2011 року